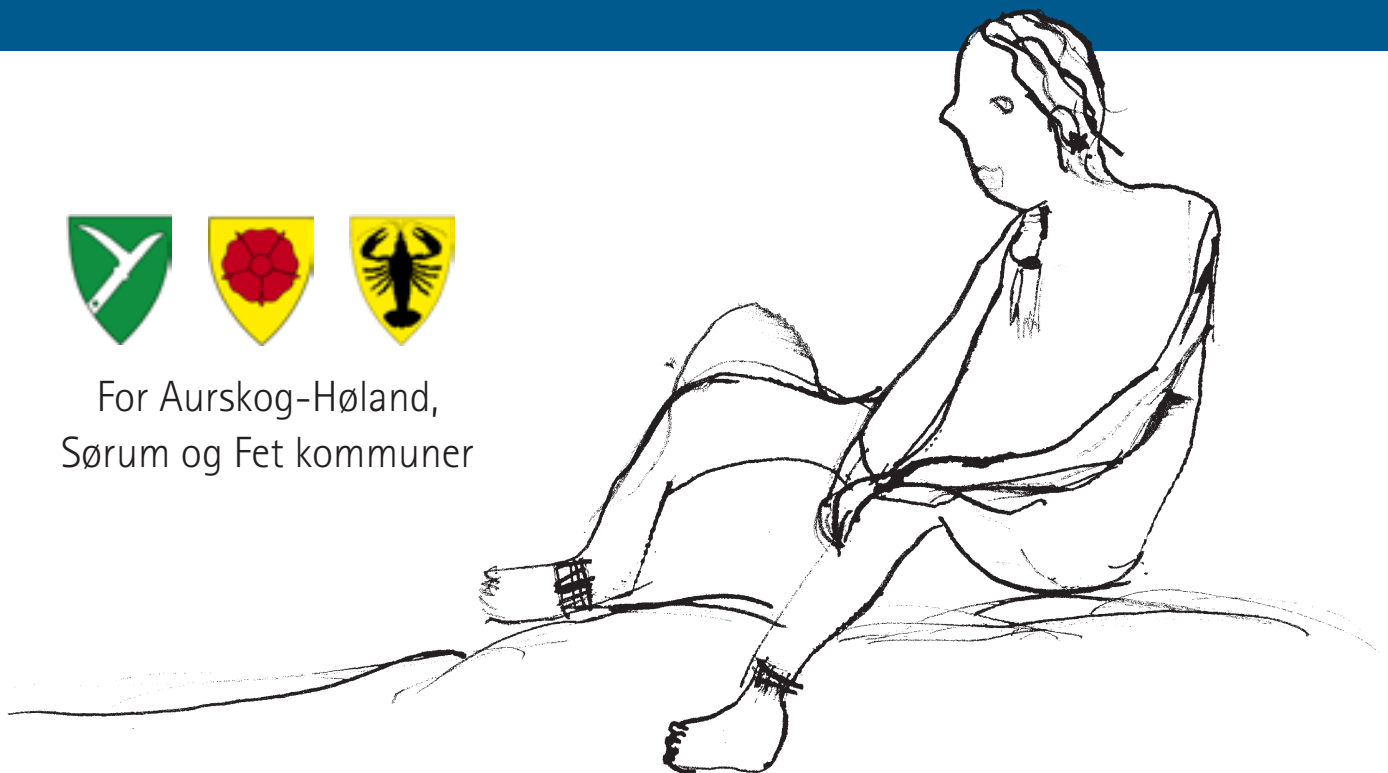

Interkommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner

2014–2018 / 0–100 år

For Aurskog-Høland,
Sørum og Fet kommuner

1.	Innledning	2
1.1.	Bakgrunn og forankring	2
1.2.	Mål, mandat og organisering	2
1.3.	Definisjoner	3
1.4.	Omfang	5
1.5.	Lovverk og retningslinjer	6
1.6.	Ambisjon og avgrensning	6
1.7.	Strategier for en levende plan	7
2.	Å stoppe vold; straff og endring	8
2.1.	Politiets rolle og utfordringer	8
2.2.	Tiltakskort	9
3.	Samarbeid og samordning	10
3.1.	Samarbeid på tvers	11
3.2.	Utvidet samarbeid	11
4.	Forebygging og synliggjøring	12
4.1.	Forebyggingsnivåer	12
4.2.	Nasjonale føringer	12
4.3.	Hvem er sårbare?	12
4.4.	Utfordringer og behov i kommunene	14
4.5.	Kunnskap og bevisstgjøring	15
4.6.	Vold mot personer med nedsatt funksjonsevne	16
4.7.	Vold mot eldre	16
5.	Tiltaksplanen	18
5.1.	Innsatsområder	18
5.2.	Konkretisering av innsatsområder og tiltak	18
5.3.	Tiltakstrappa	21
6.	Vedlegg – henvisninger, kilder og kontaktpersoner	22

Takk for bidrag

Illustrasjoner

5. klasse ved Haneborg skole,
skoleåret 2013 / 2014

Kunstgruppe 1 og 2 i Kulturskolen
i Fet kommune, skoleåret 2013 / 2014

Kunstverkstedet i Sørums kulturskole,
ni- og tiåringene, 2013 / 2014

Gode råd og sitater

Barn og unges kommunestyre (BUKS)
Sørums kommune, skoleåret 2013 / 2014

Barn og unges kommunestyre (BUKS)
i Fet kommune, skoleåret 2013 / 2014

Takk for støtte til trykking

Hva vil kommunene med denne planen?

Noen barn, unge og voksne blir utsatt for vold fra mennesker som skulle gitt dem trygghet. Mange er redde der de skulle vært trygge, nemlig i familien. Målet er at alle hjem der unge og eldre bor og ferdes, skal være en arena for trygghet og omsorg – frie for vold.

Denne interkommunale handlingsplanen mot vold i nære relasjoner skal være et verktøy for å styrke og samordne den kommunale innsatsen mot vold i nære relasjoner. Den gjelder for alle ansatte og frivillige i de tre kommunene Fet, Aurskog-Høland og Sørumsund. Alle som jobber med både unge og eldre skal få kunnskap og støtte når det gjelder å oppdage og å melde fra ved mistanke om vold i nære relasjoner.

Vold i nære relasjoner er ekstra vanskelig å oppdage. Derfor skal handlingsplanen bidra til å skape en kultur for å bry seg og å bry seg om, slik at vi sammen får stoppet volden og hindret at ny vold oppstår.

Ei tverrfaglig prosjektgruppe fra de tre kommunene har jobbet og undersøkt bredt. Det blir viktig å opprettholde kontakten og dialogen mellom kommunene og med eksterne aktører, for å lære av og støtte hverandre i dette viktige arbeidet.

Styringsgruppa og prosjektgruppa håper at kommunene vil bruke planen aktivt, og ønsker lykke til!

Ingrid Lund Flestrand
Kommunalsjef
Fet kommune

Else Jørgensen
Kommunalsjef familie
og nærmiljø, Sørumsund kommune

Lasse Fure
Kommunalsjef helse og rehabilitering
Aurskog-Høland kommune

Trond Arve Øren
Lensmann, Fet og Rælingen
lensmannskontor

Åse Hestvik
Rådgiver helse og omsorg
Fet kommune

Åse Marit Moe
Prosjektleder
Fet kommune

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og forankring

Handlingsplanen er utarbeidet i tråd med Meld.St. nr. 15 «Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Det handler om å leve» og «Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017, *Et liv uten vold*».

I handlingsplanen «Et liv uten vold», beskrives omfanget av vold i nære relasjoner som et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. I tillegg til de fysiske skadene volden kan føre til, er det klare sammenhenger mellom vold og psykisk helse. Det å leve med vedvarende følelse av fare kan føre til både uro og tilbaketrekning. Langtidsvirkninger for personer som er utsatt for vold kan være at de kan føle skyld, oppleve sosial isolasjon, begå kriminalitet, bli alvorlig psykisk eller fysisk syke eller misbruke rus. For volds- og trusselutsatte barn kan det bli vanskelig å inngå i gode og trygge kjærlighetsrelasjoner som voksne. I et samfunnsperspektiv kan det å oppleve vold i nære relasjoner komme til å begrense den enkeltes livsutfoldelse og mulighet for å delta aktivt i samfunnet. Det handler om livskvalitet.

«I tillegg til de store konsekvensene for den enkelte, har vold i nære relasjoner også store samfunnsøkonomiske kostnader i form av økt behov for hjelpetiltak i skolen, psykisk og fysisk helsehjelp, barneverntiltak samt hjelp fra krisesentertilbud, sosialhjelp og økte behov for politiresurser.»(Et liv uten vold, s. 4)

I Justis- og politidepartementets veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner fra 2008, legges det vekt på at handlingsplanen skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget og samhandlingen i kommunene.

Veilederen anbefaler at mindre kommuner går sammen om en felles handlingsplan. En interkommunal handlingsplan vil gjøre det mulig å utnytte faglige og økonomiske ressurser bedre. Kommuner er likevel forskjellige, og handlingsplanen må forankres i den enkelte kommunens ressurser, behov og allerede etablerte systemer og rutiner for samhandling og samordning.

1.2. Mål, mandat og organisering

Mandatet er formulert i en bestilling fra rådmannen i Fet kommune i 2012, med tilslutning fra Sørums og Aurskog-Høland i 2013. Mandatet gjelder for Fet, Sørums og Aurskog – Høland kommuner.

«Hovedmålsettingen er å avdekke, forebygge og hindre helseskade i forbindelse med voldsutøvelse i nære relasjoner. Prosedyrer og rutiner skal beskrive hvordan ansatte i Fet kommune, Sørums kommune og Aurskog-Høland kommune skal forholde seg når de mistenker at vold utøves, slik at de kan sette i verk tiltak for å begrense skadevirkningene av vold.»

Gjennom arbeidet med handlingsplanen har prosjektgruppen satt seg grundig inn i dagens situasjon i kommunene. Gruppen har utarbeidet konkrete mål og tiltak og prøvd å vise hvordan vi kan nå målene sammen, på kort og lang sikt.

Planarbeidet har vært organisert som et prosjekt, med prosjektleder, styringsgruppe, arbeids / prosjektgruppe, referansegrupper og høringsinstanser.

Prosjektleder:

- Åse Marit Moe, Fet kommune

Prosjektgruppen har vært tverrfaglig og interkommunalt sammensatt, og har høsten 2013 og våren 2014 bestått av:

- Hege Staalesen Larsen, helsetjenesten, Fet kommune
- Hilde Gulli, hjemmetjenesten, Fet kommune
- Cecilie Fremo Mortvedt, barneverntjenesten, Fet Kommune
- Åse Hestvik, rådgiver, Fet kommune
- Per Christian Vollebæk, SLT, Sørums kommune
- Ragnhild Grøndahl, barneverntjenesten, Sørums kommune
- Marianne Lingner, tildelingsenheten, Sørums kommune
- Bettina Fossberg, kommuneoverlege, Fet og Sørums kommuner
- Tine Enger, SLT og utekontakten, Aurskog-Høland kommune
- Inger Lise Lyngra Thronsen, psykisk helse, Aurskog-Høland kommune

- Marit Ågot Slupstad, Fet og Rælingen lensmannskontor
- *Vara:* Marit Hoel, Aurskog-Høland lensmannskontor

Styringsgruppe:

- Else Jørgensen, kommunalsjef familie og nærmiljø, Sørums kommun
- Lasse Fure, kommunalsjef helse og rehabilitering, Aurskog-Høland kommune
- Ingrid Flesland, kommunalsjef, Fet kommune
- Åse Hestvik, rådgiver helse og omsorg, Fet kommune
- Trond Arve Øren, lensmann, Fet og Rælingen lensmannskontor

Referansegrupper:

Referansegruppene har bestått av representanter for de tjenestene i de tre kommunene som ikke har vært representert i prosjektgruppa, i tillegg til andre interesseorganisasjoner for barn, unge og eldre i kommunene, herunder Barn og unges kommunestyre(BUKS), SLT-team og eldrerådet.

1.3. Definisjoner

Begrepet «*vold i nære relasjoner*» beskriver et stort felt. Vold skjer i alle miljøer, og viser seg i ulike former, som for eksempel:

- Partnervold/kjærestevold
- Mishandling av barn
- Eldrevold
- Ungdomsvold, når rollene snus og unge utøver vold mot eldre
- Oppdragervold
- Æresrelatert vold (herunder også tvangsekteskap og kjønnslemlestelse)

Med «*nære relasjoner*», menes:

- Nåværende eller tidligere ektefelle / samboer
- Barn
- Søsken
- Foreldre / foresatte
- Omsorgspersoner
- Annet slektskap
- Nære venner
- En tillitsperson, for eksempel en lærer, trener, pleier

” De voksne må være oppmerksomme på hvordan barna oppfører seg

Vold i nære relasjoner kan komme til syne på ulike måter. Volden har ingen aldersgrense, og bestemmes ikke av kjønn.

- Fysisk vold (eks: slag, spark, bitt, kvelertak, holding, vri armen, ørefik)
- Psykisk vold (eks: trusler, trakassering, kontrollerende atferd eller sjalusi)
- Materiell vold (eks: knuse eller kaste ting, slå i vegg/dør)
- Latent vold (eks: «går på nåler», er på vakt, venter på volden)
- Seksuell vold (seksuell trakassering, voldtekt, incest)

Definisjonen under beskriver en vid forståelse av vold i nære relasjoner:

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.»

Per Isdal, Alternativ til vold (ATV)

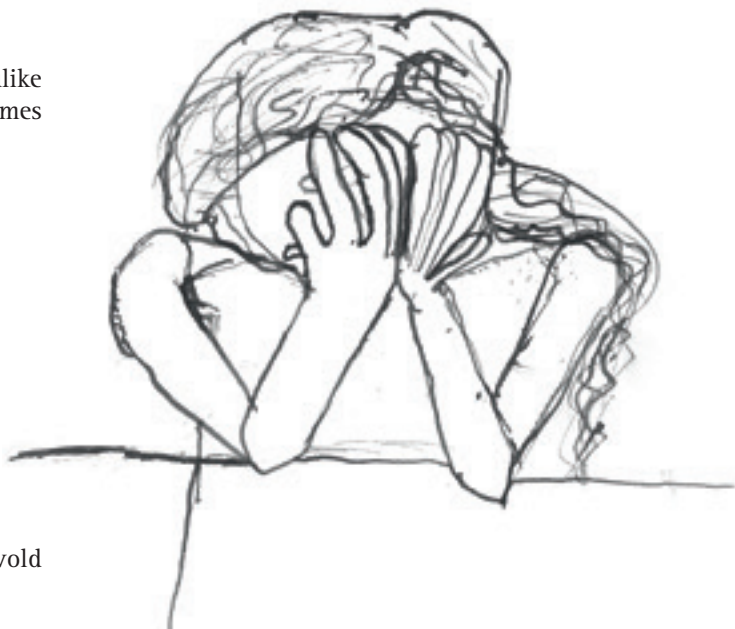
Definisjon, straffelovens § 219:

Vold i nære relasjoner omfatter handlinger som innebærer ulike former for trusler, tvang, psykisk og fysisk vold, begrensning av bevegelsesfriheten, eller andre former for krenkelser av en nærstående person.

«Nærstående» er i tilknytning til straffeloven § 219 å forstå som; tidligere eller nåværende ektefelle eller samboer (heterofilt og homofilt/ lesbisk samliv eller partnerskap), barn (gjerningspersonens barn og barn til tidligere eller nåværende ektefelle eller samboer, stebarn), slektninger i rett oppstigende linje (foreldre, besteforeldre, oldeforeldre), eller personer som på annen måte er tilknyttet husstanden (f.eks. venner), eller er i gjerningspersonens omsorg.

1.4. Omfang

Vold i nære relasjoner har særtrekk som skiller den fra annen vold. Volden utøves ofte i det skjulte og personene som berøres er betydningsfulle i hverandres liv, gjennom felles historie, gjensidige forpliktelser og ofte avhengighet. Selv om volden er synlig og kjent, vegrer mange seg for å gripe inn i det som anses som private forhold. Dette bidrar til å holde overgrepene skjult for dem som skal yte hjelp.

Omfanget er derfor vanskelig å avdekke, og det er grunn til å tro at det er høye mørketall. Det er knyttet mye skam til det å være utsatt for vold fra personer som står i nær relasjon til en, og det er fortsatt et tabubelagt tema. «Man regner med at kun 25 % av volden kvinner utsettes for av nærstående, anmeldes.» (Et liv uten vold, s. 6)

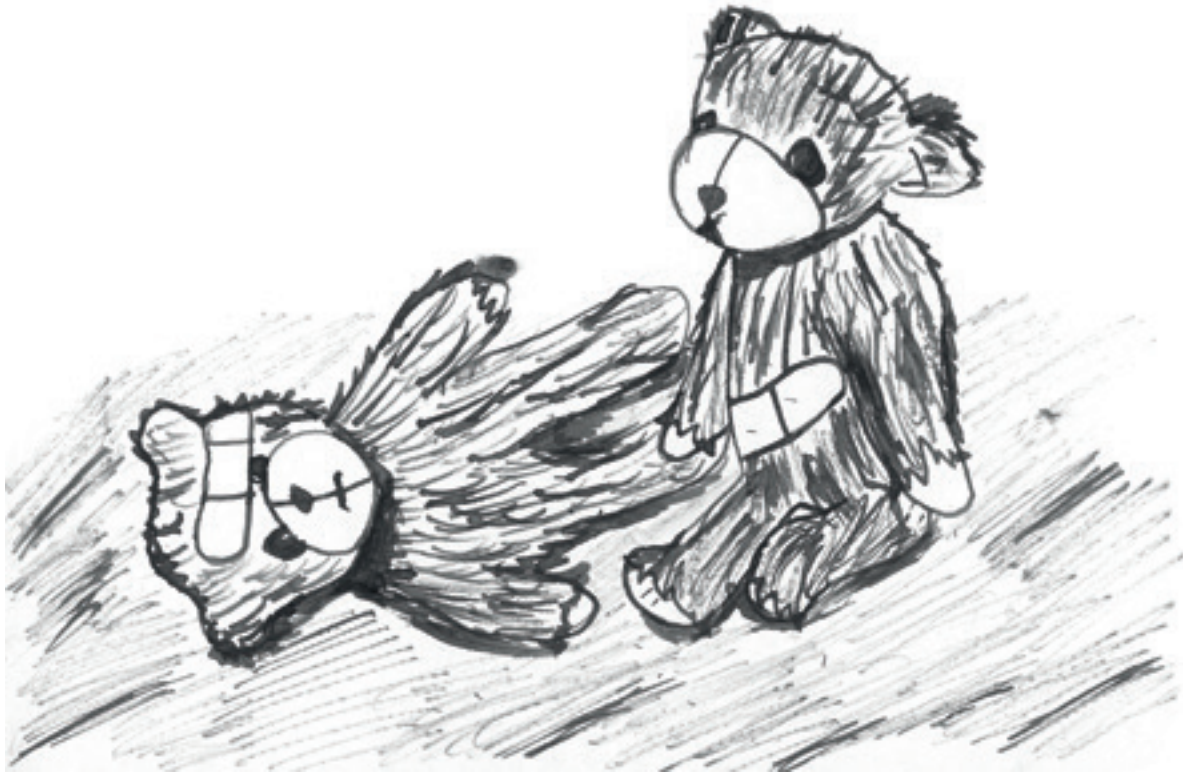
Statistikk og omfangstall bidrar likevel til å synliggjøre samfunnsutfordringene. Det er viktig å få bedre oversikt og statistikk over saker som omhandler vold i nære relasjoner. Synliggjøring av omfanget vil bidra til større bevissthet rundt problemet, både i hjelpeapparatet og i befolkningen generelt.

Eksempel på omfang lokalt i de tre kommunene:

Statistikk fra barneverntjenestene i de tre kommunene totalt i 2013, viser at i snitt 35 % av meldingene til barnevernet handler om vold i nære relasjoner.

Meldingene omhandler både vitne til vold, fysisk mishandling, psykisk mishandling og overgrep. En melding kan omhandle flere typer vold. De høyeste tallene finner vi under «vitne til vold», mens tallene for psykisk mishandling er mer usikre. Psykisk mishandling forekommer likevel i mange av de samme familiene som utøver annen vold. «Høy grad av konflikt» er tatt med i tallene.

Nyere forskning viser at det å være vitne til vold mellom nære tillitspersoner, kan føre til de samme skadevirkningene som for de som får volden direkte rettet mot seg selv. Det er derfor særlig viktig å hindre at barn opplever vold utført mot andre.

1.5. Lovverk og retningslinjer; avvergeplikt og opplysningsplikt

Alle har rett til å leve et liv uten vold og overgrep. I Norge er vold i nære relasjoner straffbare handlinger på lik linje med vold som skjer i andre sammenhenger og på andre arenaer, jf. straffelovens § 219. Politiets viktigste oppgave er å forhindre at nye overgrep skjer og straffeforfølgelse overgrep som allerede har skjedd.

Alle innbyggere i kommunene har en generell plikt til å prøve å hindre visse former for alvorlige forbrytelser gjennom å anmelde forholdet til politiet eller på annen måte avverge forholdet, jf. straffeloven § 139. Denne avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt.

Straffelovens bestemmelser er beskrevet nærmere i del 6.

Helsepersonell har i tillegg til plikten etter straffeloven § 139, plikt til å varsle nødetater der dette er "nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom", jf. helsepersonelloven § 31.

Alle som er bekymret for at barn og unge kan leve med vold og overgrep i familien, bør gi opplysningen til barneverntjenesten i kommunen. Offentlige tjenester, for eksempel skoler og barnehager, har *plikt* til å melde bekymringen til barnevernet. Plikten påligger *den enkelte offentlig ansatte*.

1.6. Ambisjon og avgrensning

Målene og tiltakene i planen skal være både gjenkjennelige og gjennomførbare og de skal bygge på hver kommunes eksisterende praksis og opplevde behov. Gjenkjenneligheten er i denne planen ivaretatt gjennom mange møter med fagpersoner, ledere og andre referansepersoner i alle tre kommunene.

Det er ikke planens ambisjon å ha rutiner og systemer på plass når planen vedtas. Rutiner skal utvikles lokalt, og koordinatorene i hver kommune har ansvar for at prosessen settes i gang når planen er vedtatt.

Kjønnslemlestelse og tvangsekteskap hører også inn under betegnelsen «vold i nære relasjoner», og er ulovlige handlinger i Norge. Denne planen behandler ikke kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og æresrelatert vold spesielt. Det er likevel de samme pliktene til melding og opplysning som gjelder, som for annen type vold i nære relasjoner.

Vi har valgt å legge oss på et realistisk ambisjonsnivå når det gjelder tids- og kostnadsrammer og gjennomførbarhet. Denne planen gir heller ikke et fullstendig bilde av situasjonen lokalt og nasjonalt. I del 6 viser vi hvor ansatte og andre kan finne utfyllende kunnskap, hvilke tjenester som er aktuelle varslingsinstanser og hvilke samarbeidspartnere som tilbyr kunnskap og behandling. Meld. St. nr. 15 inneholder mye oppdatert fagstoff og forskning på feltet. Vi anbefaler derfor å lese denne meldingen for å få dypere innsikt i de ulike temaene.

1.7. Strategier for en levende plan; opplæring, informasjon, oppfølging og evaluering, forankring og samarbeid

For å skape engasjement, eierskap og forpliktelse til planen, har vi foreslått følgende strategier:

- Tiltakene er gjenkjennelige og konkrete
- Styringsgruppa fra prosjektperioden videreføres, for å sikre forankring på alle nivåer i organisasjonene.
- Hver kommune utnevner en koordinator som skal ha ansvar for oppfølging og vedlikehold av planen.
 - Koordinatorene leder egne arbeidsgrupper i egen kommune.
 - Koordinatorene møtes jevnlig i et interkommunalt samarbeidsforum, og er bindeleddet mellom kommunene og med de eksterne kompetansemiljøene.
- Det utarbeides forenklet og oppdatert informasjonsmateriell i hver kommune, som henvender seg til ulike målgrupper.
- Handlingsplanen holdes varm gjennom regelmessig opplæring, informasjon og samarbeid.
- Tiltakene evalueres jevnlig, gjennom logger og enkel rapportering. Det interkommunale samarbeidsforumet planlegger og gjennomfører evalueringen, i samarbeid med arbeidsgrupper i hver kommune og med eksterne kompetansemiljøer. Koordinatorene bearbeider tilbakemeldingene, og skriver en årlig rapport til styringsgruppa.

Si ifra, til en voksen eller venner

2. Å stoppe vold; straff og endring

«I Norge er vold i nære relasjoner straffbare handlinger på lik linje med vold som skjer i andre sammenhenger og på andre arenaer. Den som utsettes for vold og trusler om vold i en nær relasjon, har krav på bistand og beskyttelse og en god og effektiv behandling i politi og rettsvesen» («Et liv uten vold», s. 21)

” De voksne må
høre på hva
barn har å si

2.1. Politiets rolle og utfordringer

Selv om hjemmet er et farlig sted, og den som skal gi støtte og nærhet blir en trussel, kan den utsatte likevel velge å skjule volden. I 2013 viste politiets statistikk at vi hadde 20 anmeldte forhold i våre tre kommuner. Det er grunn til å anta at det er store mørketall.

Ved hvert lensmannskontor finnes det kompetanse på feltet vold i nære relasjoner. I tillegg er det ansatt familievoldskoordinator ved Romerike politidistrikt, som skal koordinere etterforskning og forebyggende arbeid i forbindelse med familievoldssaker i politidistriktet. Romerike politidistrikt har sentralisert etterforskningen

av alle saker som omhandler vold og seksuelt misbruk av barn/unge som var under 18 år på tidspunktet for overgrepet, i et SO-team (Seksuelle Overgrep). Teamet består av 7 politifaglige medarbeidere, og har tilhold i politihuset i Lillestrøm.

Sentralt i straffelovens § 219 er behovet for å ilegge straff også for de psykiske følgene av vold som er utført i nære relasjoner. Bestemmelsen tar sikte på å fange opp mishandling som varer over tid. Hvis mishandlingen blir et mønster, vil den som rammes leve i kontinuerlig utrygghet og frykt for vold.

Politiet kan også brukes som rådgivere før en eventuell anmeldelse. Politiet er avhengig av et godt tverretattlig samarbeid og at kommunale instanser melder fra ved mistanke. En telefon eller en bekymringsmelding kan være nok. Det oppfordres også til at volds- og trusselutsatte personer dokumenterer skadene ved å ta bilder, oppsøke lege, skrive dagboknotater, ta vare på sms og mail, med mer.

Ikke sjelden opplever politiet at de volds- og trusselutsatte trekker påtalebegjæringen mot gjerningspersonen, mens etterforskningen pågår. Politiet har likevel mulighet til å gå videre med saken, da disse forholdene er underlagt offentlig påtale. Bevisføringen er likevel ofte svekket. På den annen side er det ikke alltid påtale og straff som er det viktigste for den fornærmede, men at voldsutøvelsen blir stoppet.

Andre utfordringer er de politiansattes kunnskap om kulturelle forskjeller i synet på hva som kan kalles vold i nære relasjoner. Det finnes et nasjonalt kompetansesenter, og lensmannskontorene satser på videreutdanning innenfor dette feltet.

Politiets kan gå inn med disse tiltakene i alle saker:

- besøksforbud (krever ikke anmeldelse)
- voldsalarm (krever ikke anmeldelse)
- sørge for opphold ved krisesenter
- oppholdsforbud
- hemmelig adresse
- omvendt voldsalarm

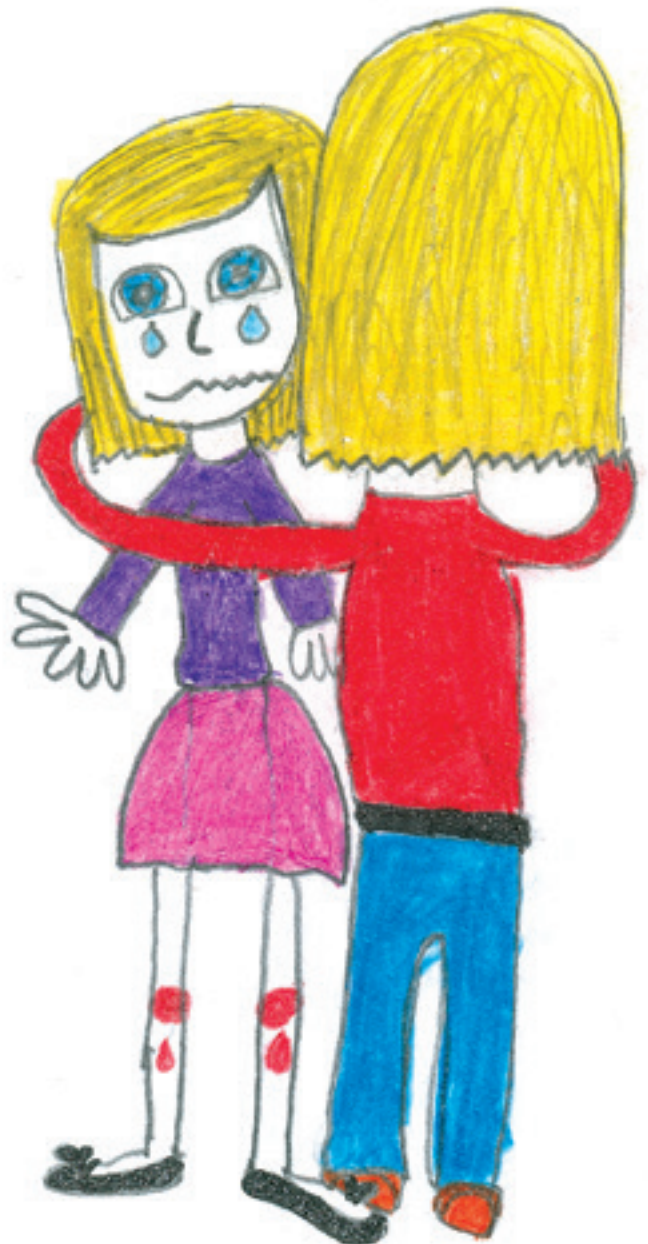
Romerike politidistrikt jobber med å innføre risikovurderingsmodellen SARA.

Metoden er hentet fra den internasjonale metoden Spousal Assault Risk Assessment Guide, utviklet i Canada, men som er tilpasset nordiske forhold. Metoden kartlegger voldsutøverens tidligere historie med partnervold, voldsutøverens sosiale og psykiske situasjon og partnerens sårbarhet. Ut fra dette kan politiet vurdere risikoen og hvilke tiltak som bør settes i verk for å hindre videre vold.

2.2. Tiltakskort

Politiet foreslår at kommunene utvikler tiltakskort for ansatte for hvordan vi skal handle når vi mistenker at personer er utsatt for vold i nære relasjoner. Tiltakskortet bør inneholde:

- Tør å spørre!
- Dokumentere (legebesøk, ta bilder, skriv ned forklaring, sikre sms/elektronisk data)
- Husk meldeplikten
- Bruk politiet som rådgivere dersom du er usikker på anmeldelse

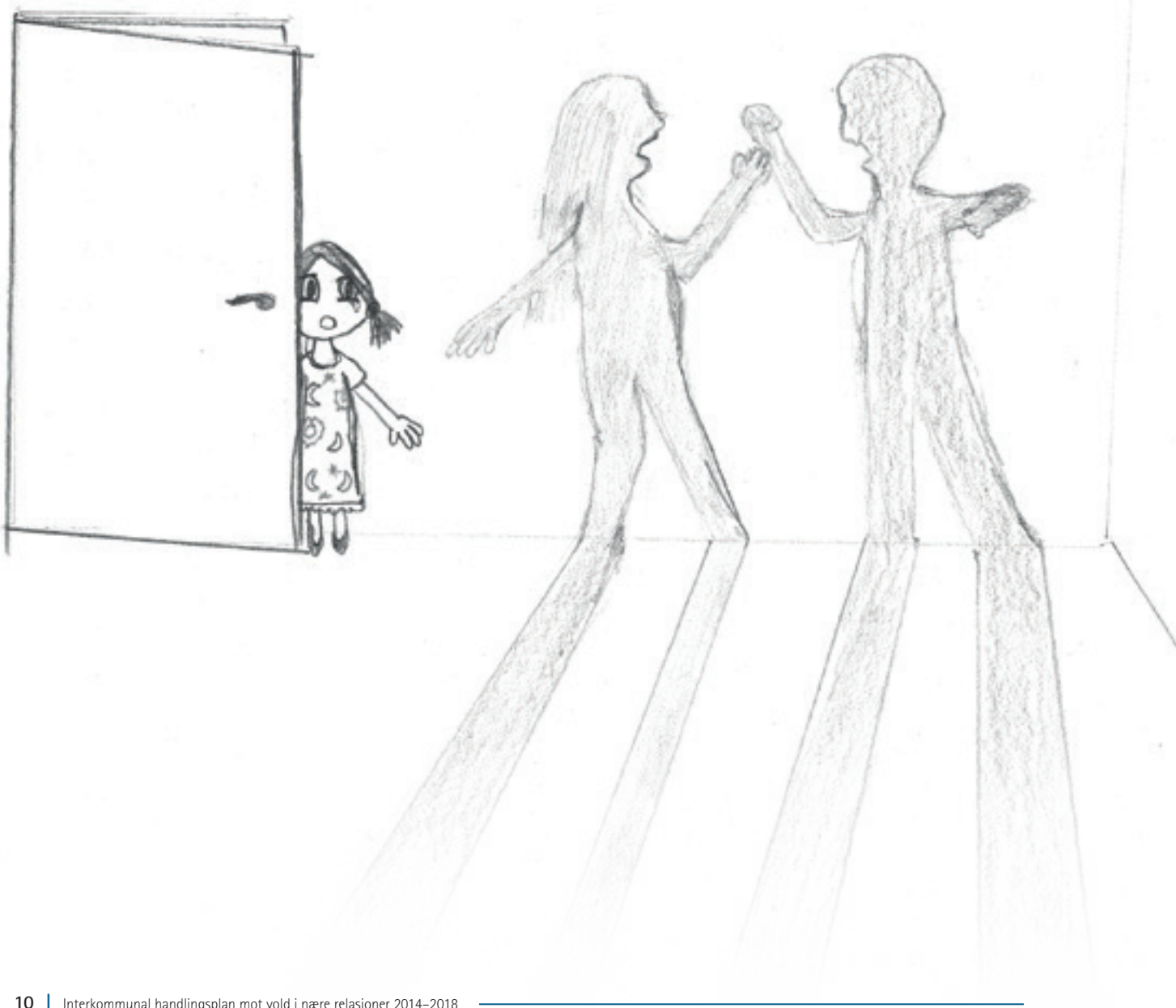

” Vær en god venn

3. Samarbeid og samordning; gode krefter trekker i samme retning

«Vi tar et viktig skritt fremover når vi i SARA-modellen vurderer trusselnivået med utgangspunkt i forskningsbaserte "drivere" til vold. Samtidig er det slik at politiet ikke er alene om ansvaret for å forebygge vold i familien. Like viktig som politiets arbeid, er den tverrfaglige og tverretatlige innsatsen som settes inn for å forhindre at volden skjer igjen. Vårt mål må være at vi sammen med bl.a. barnevern, krisesenter, familievernkontor, ATV (Alternativ til vold) og helsevesen ser de ofrene som er mest utsatt, og at vi makter å skjerme dem for nye voldshendelser.»

(Benedicte Bjørnland, uttalt som tidligere politimester i Vestfold politidistrikt, www.politi.no, nyhetsarkivet)

3.1. Samarbeid på tvers i kommunale tjenester

Både barn, unge og eldre lever sine liv på mange arenaer. Felles kunnskap og holdninger i hjelpe-tjenestene vil øke sjansen for at vi skal klare å oppdage og stoppe volden.

Samarbeidende tjenester på tvers av faggrupper, og i denne planen på tvers av kommuner, jobber etter ulikt lovverk, med ulike arbeidsmåter og metoder, og styres av ulike administrative og politiske beslutninger. Samarbeid på tvers er en krevende, men ikke umulig oppgave. Det å kjenne til hvilke tjenester internt og eksternt som kan involveres, ha positive holdninger til samarbeid og å etablere et nettverk av kontaktpersoner, vil spare tid og kunne hjelpe mer helhetlig og raskere.

Strategiplanen «Barndommen kommer ikke i reprise – strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014 – 2017)» sier at samarbeid og samordning tar tid. Det må legges organisatorisk til rette, slik at vi kan gi det beste tilbudet til det enkelte barnet og familien.

3.2. Samarbeid mellom kommunale tjenester, frivillige organisasjoner og eksterne kompetanse- og behandlingsmiljøer

For oss i våre tre kommuner blir det viktig at alle gode krefter trekker i samme retning, både offentlige tjenester og frivillige organisasjoner. De frivillige organisasjonene utgjør et viktig supplement til de offentlige tjenestene og kan i mange tilfeller tilby andre løsninger og kvaliteter enn det offentlige hjelpeapparatet. De frivillige organisasjonene skal derfor involveres og inviteres til temakvelder / foredrag og opplæring om temaet.

Et prioritert område for nasjonale myndigheter våren 2014, har vært å etablere et samarbeidsforum for offentlige tjenester og frivillige lag og foreninger. Forumet skal bidra til å videreutvikle og styrke nettverket på feltet vold i nære relasjoner mellom statlige myndigheter, ulike fagmiljøer og organisasjoner. (Se henvisning, del 6)

Politiet og barneverntjenesten i kommunene samarbeider tett i saker som angår barn og unge som utsettes for vold i nære relasjoner. Kommunene har også samarbeidsavtaler med flere eksterne kompetansmiljøer og behandlingstilbud for alle aldersgrupper. Vi vil lage en opplæringsplan der kommunalt ansatte og andre ressurspersoner over tid vil få kunnskap og kjennskap til bl.a. Romerike krisesenter, ATV (Alternativ til vold), RVTS (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging), NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress), Familievernkontoret Nedre Romerike, Konsultasjonsteam

” Hvis du mistenker at en venn eller nær familie blir utsatt for vold, kan du prøve å styre samtalen inn på dette temaet. Du kan spørre om de kjenner noen som er utsatt for vold, og se hvordan de reagerer.

/ fagteam – for barn utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep, Vern for eldre, Overgrepsmottak (Oslo kommune, Oslo legevakt), Familievoldskordinator i politiet, SO-team, BUP Nedre Romerike m.fl. (Se del 6).

4. Forebygging og synliggjøring

4.1. Forebyggingsnivåer

Forebyggingen foregår på flere nivåer i kommunene i dag. Det var tidligere vanlig å bruke begrepene primær, sekundær og tertiærforebygging. Nå brukes i større grad universell, selektiv og indikativ forebygging. Innenfor rus- og kriminalitetsforebygging brukes disse betegnelse på nivåene; byggende, forebyggende og rus- og kriminalitetsforebyggende.

Det første nivået beskriver grunnleggende forebyggingstiltak rettet mot hele befolkningen. På det neste nivået retter tiltakene seg mot identifiserte risikogrupper. Det tredje nivået retter tiltakene mot enkeltpersoner og grupper som allerede har utøvd eller har vært utsatt for vold i nære relasjoner. På dette tredje nivået er målet å stoppe volden, begrense konsekvensene, hindre forverring og å bidra til å snu utviklingen.

4.2. Nasjonale føringer

Den nasjonale handlingsplanen «Et liv uten vold» legger vekt på at det først og fremst er behov for økt innsats når det gjelder primærforebyggende tiltak. Det nevnes for eksempel økt innsats når det gjelder generelle likestillingspolitiske strategier og rusforebyggende tiltak. Det pekes også på sammenhengen mellom levekårsfaktorer og utsatthet for vold.

Etter folkehelseloven skal kommunene ha oversikt over sine folkehelseutfordringer. Her inngår også vold i nære relasjoner i vurderingene. «Det er en utfordring å sikre gode relevante data som gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere omfanget av vold i den enkelte kommunen.» (Et liv uten vold, s. 8).

4.3. Hvem er sårbare?

I utgangspunktet er alle sårbare. Vold i nære relasjoner forekommer i alle samfunnslag og miljøer. Det er samtidig mange faktorer som har betydning for *hvor* utsatte mennesker er for vold, hvordan de opplever vold og ikke minst for hvilke muligheter de har for å komme seg ut av voldelige relasjoner. Faktorer som kan påvirke sårbarheten er kjønn, alder, sosioøkonomisk bakgrunn, fysisk og psykisk funksjonsevne, seksuell orientering og kjønnsidentitet / kjønnsuttrykk. Forhold som migrasjon, graviditet og rus kan også spille inn. Flere av disse faktorene kan virke sammen og bidra til å øke den enkeltes sårbarhet.

Barn er spesielt sårbare. Kartleggingen vår viste i tillegg at vi har få strategier i hjelpetjenestene for å oppdage vold mot personer med nedsatt funksjonsevne og eldre. Det har vært lite fokus på disse to siste målgruppene, og vi ønsker å involvere pårørende og ansatte i basisopplæringen.

” De voksne må følge med på ansiktsuttrykk og merker på kroppen, for eksempel blåmerker

” Hvis en person virker trist, fjern usikker eller tilbaketrukket, kan dette være tegn på at noe foregår

4.4. utfordringer og behov i kommunene

Gjennom det interkommunale samarbeidet er målet å prøve å lære av hverandres gode tiltak og tilbud, og samtidig utnytte den fagkompetansen vi allerede har, på tvers av kommunene. Noen av de eksisterende gode forebyggingstilbudene er beskrevet i planens del 6.

Under har vi samlet noen av ønskene og behovene som ble uttalt i innledende møter med referansegruppene i de tre kommunene.

- Vi mangler til en viss grad forebyggende tiltak når det gjelder vold mot eldre og personer med funksjonsnedsettelse
- Vi trenger økt bevissthet om risiko- og beskyttelsesfaktorer
- Opplæring i hva vi skal se og spørre etter
- Hva gjør vi med det vi ser/hører?
 - rutiner for å melde fra
- Opplæring i konsekvenser av det å leve med vold
- Mer opplæring for enhetsledere i aktuelle tjenester i kommunene
- Opplæring for alle som jobber med eldre, med tydeligere tiltak rettet mot eldre; eks. Helsestasjon for eldre?
- Opplæring for frivillige
- Kunnskap om virksomme og effektive tiltak
- Utarbeide veileder / rutinebeskrivelse for hvordan vi skal handle ved mistanke om vold
- Styrke kunnskapen når det gjelder minoriteter og andre kulturers forhold til vold i nære relasjoner
- Økt fokus på fattigdomsproblematikk
- Fokus på kartlegging og omfang
- Økt fokus på seniorkontaktordningen
- Mer fokus på temaet i «Foreldre i skolen»
- Opplæring i «den nødvendige samtalen» for ansatte som jobber med barn, unge og eldre
- Psykososialt ambulerende team på skolene
- Fortsatt fokus på tverrfaglig samarbeid for utsatte unge og eldre
- Samarbeide tett med eksterne aktører

” Vet du om at noen har det vondt, snakk med foreldrene dine om hvordan man skal gå videre med saken

4.5. Kunnskap og bevisstgjøring; du ser det ikke før du tror det

Tiltak som synliggjør volden har både en bevisstgjørende og forebyggende effekt. Alle tre kommunene har flere gode forebyggende systemer når det gjelder barn og unge og deres omsorgspersoner. Alle kommunene har et etablert samarbeid på tvers, mellom skoler, barnehager og kommunale tjenester, og med eksterne fagmiljøer.

Ut fra kartleggingen over, er det likevel et tydelig behov for basisopplæring på tvers av faggrupper. Gjennom felles opplæring, vil vi utvikle felles forståelse. Felles forståelse vil minske avstanden mellom tjenester, og bidra til mer helhetlig behandling av både utsatte og utøvere av vold.

Kartleggingen har også vist at det er behov for at noen i de kommunale tjenestene får mer spesifikk kunnskap rettet mot målgruppene og hjelpeapparatet. Ledere i kommunale enheter og andre organisasjoner skal kunne mer om interne og eksterne tilbud, for å kunne veilede ansatte.

Det første skrittet i prosessen for å forebygge ny vold og å hjelpe de som er utsatt, er å bli i stand til å identifisere voldsutsatte, uansett kjønn og alder. Kompetanse gir trygghet til å handle. Kunnskap om voldens omfang, årsaker, karakter, konsekvenser og utsattes behov for hjelp er avgjørende for god kvalitet i tjenestene. Dette skal sikre at ansatte som kommer i direkte kontakt med voldsutsatte kan gi god og målrettet hjelp.

Forebygging og synliggjøring kan foregå på mange arenaer, gjennom

- undervisning, veiledning, kunnskapsformidling og informasjon
- hjelpetiltak / behandling / selvhjelp / megling
- holdningskampanjer, aksjoner, informasjonsmaterieell

Arenaer for kunnskapsformidling kan være:

- Helsestasjonen
- Barneverntjenesten
- PP-tjenesten
- Barnehagene
- Skolene, SFO, foreldremøter, FAU
- Fritidsaktiviteter
- Videregående skoler
- Tjenester for funksjonshemmede
- I oppfølging av gravide
- På arbeidsplasser
- Psykisk helse for voksne
- Fastleger
- Håndverkere(feier, elektrikere o.s.v.)
- Voksenopplæringen
- Tannleger
- Institusjoner for eldre
- Hjemmetjenesten
- NAV

” Følge med på venner og andre barn om de gjemmer seg bort eller trekker seg tilbake

4.6 Vold mot personer med nedsatt funksjonsevne

Personer med nedsatt funksjonsevne kan være sårbare og avhengige av at nærstående personer og ansatte i hjelpetjenestene oppdager og rapporterer om vold og overgrep.

I 2014 avsluttet NOVA på oppdrag fra Bufdir en landsomfattende undersøkelse om tjenestetilbudet til voldsutsatte med funksjonsnedsettelse, og skrevet en rapport om funnene (se henvisning i del 6). Det generelle inntrykket er at det i kommunene er lite fokus på, og kunnskap om, tilbudet til personer med nedsatt funksjonsevne som er utsatt for vold.

Ansatte som jobber med personer med ulike nedsatte funksjonsevner skal få nødvendig kunnskap til å kunne oppdage vold og å kunne følge opp personer utsatt for vold og overgrep, etter at vold er blitt avdekket. De inviteres til basisopplæring, og får tilbud om veiledning når de skal utvikle rutiner for å håndtere mistanke om overgrep.

4.7 Vold mot eldre

Overgrep mot eldre viser seg å være et vanlig, men skjult problem, både i det private liv og i institusjoner. Temaet er skambelagt først og fremst fordi overgriperen som regel er en person som den eldre kjenner og har tillit til. Mange eldre tror også at de selv har skylden for krenkelsene. Eldre er sårbare og de søker sjelden råd. Dette kan forsterke seg pga. sykdom og vanskelig livssituasjon. Mange har få relasjoner, lite tillit til hjelperne og vegrer seg for å anmelde personer som står dem nær, da de ofte har et avhengighetsforhold til dem.

Organisasjonen «Vern for eldre» regner at det forekommer vold på 2-4 % av befolkning over 65 år, basert på forekomststudier de siste fem årene. «Vern for eldre» i Oslo får ca. 400 henvendelser hvert år og ca. 14 av disse er fra Akershus. Det er som oftest brukeren selv, familien eller personer vedkommende har tillit til som melder til Vern for eldre. Organisasjonen betjener en kontakttelefon som gir støtte, råd og veiledning til eldre. Hjelpeapparatet kan også henvende seg. Både den utsatte og hjelpeapparatet kan også henvende seg til NKVTS, Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Vold mot eldre kan vise seg som for eksempel psykiske eller fysiske overgrep i forbindelse med pengeutpressing. De som omgås eldre må kjenne til symptomer som kan vekke mistanke om at det foregår vold. Som et av tiltakene i denne planen skal det utvikles gode rutiner i institusjoner og i hjemmehjelpstjenesten, og ansatte skal delta i felles opplæring og e-læring.

”

Voksne må være oppmerksomme på endring av oppførsel og tegn på fysiske og psykiske problemer

5. Tiltaksplanen

5.1. Innsatsområder

Etter en samlet vurdering av situasjonen i de tre kommunene Sørumsund, Aurskog-Høland og Fet, vil kommunene legge vekt på følgende innsatsområder og mål i planperioden 2014 – 2018:

1. KUNNSKAP
2. HANDLING
3. REGISTRERING

” Si hemmeligheten
til noen du
stoler på

5.2. Konkretisering av innsatsområder og tiltak

1. Bevissthet og kompetanse hos ansatte i kommunale tjenester og i befolkningen, gjør oss i stand til å oppdage og handle i møte med vold i nære relasjoner.
2. Målgruppene opplever et samordnet og helhetlig tilbud, gjennom at kommunene utvikler rutiner for handling og samhandling, både internt og i samarbeid med eksterne aktører.
3. Presise tall på forekomst av vold i nære relasjoner gir retning for kommunenes prioriteringer av tiltak framover

Hver kommune har allerede etablert ulike forebyggende systemer, tiltak og rutiner. I tillegg til å jobbe med felles innsatsområder og tiltak for alle tre kommunene, skal hver kommune utvikle egne tiltak og rutiner, ut fra egne behov og eksisterende systemer.

Innsatsområde 1: KUNNSKAP

- **Bevissthet og kompetanse hos ansatte i kommunale tjenester og i befolkningen, gjør oss i stand til å oppdage og handle i møte med vold i nære relasjoner**

Delmål	Hva skal gjøres?	Hvordan / ansvar
<p>1.</p> <p>Ansatte i kommunene og i andre organisasjoner får kunnskap og informasjon gjennom basis-opplæring om voldens omfang, årsaker, karakter, konsekvenser og utsattes behov for hjelp, og hvor ansatte, utsatte og utøvere kan henvende seg for veiledning, hjelp og behandling.</p>	<p>1. Når koordinatører fra de tre kommunene er utnevnt, etableres et interkommunalt samarbeidsforum for koordinatorene, i samarbeid med eksterne aktører.</p> <p>2. Kommunene samarbeider om å arrangere «Trygghetsuka», en «bygdedugnad mot vold», for både ansatte i kommunene og andre organisasjoner.</p> <p>3. Det etableres flere kanaler for opplæring, for eksempel e-læring.</p> <p>4. Det skal utvikles enkle brosjyrer med informasjon til ulike målgrupper</p>	<p>Det interkommunale samarbeidsforumet har ansvar for innhold og planlegging av basisopplæringa, i samarbeid med eksterne fagmiljøer.</p>
<p>2.</p> <p>Gjentatt opplæring og informasjon hvert år skal holde kunnskapene ved like.</p>	<p>5. Det utarbeides en opplæringsplan for 4 år, i samarbeid med de eksterne kompetansemiljøene og organisasjonene.</p> <p>6. Opplæringen inngår i kommunenes kompetanseplan / årshjul</p>	<p>«Trygghetsuka» organiseres som et tilbud i alle tre kommunene samme uke, og kan inneholde foredrag, ettermiddagsmøter og konserter.</p> <p>Opplæringen forankres hos kommunens ledelse for å sikre økonomiske betingelser.</p>

Snakk med
hverandre

Innsatsområde 2: **HANDLING**

- Målgruppene opplever et samordnet og helhetlig tilbud, gjennom at kommunene utvikler rutiner for handling og samhandling, både internt og i samarbeid med eksterne aktører

Delmål	Hva skal gjøres?	Hvordan / ansvar
1. Målgruppene får rask og samordnet hjelp når konkrete rutiner for å handle er utarbeidet.	1. Hver kommune gjennomgår eksisterende samarbeids- og meldingsrutiner både internt og i samarbeid med eksterne aktører, for å se hva som bør videreutvikles. 2. Nye rutiner utarbeides og beskrives i veiledere, som tilpasses ulike målgrupper og tjenester i den enkelte kommunen	Det interkommunale samarbeidsforumet har ansvar for å iverksette rutineutvikling, lede arbeidet med å utarbeide en oversikt over hjelpe- og behandlingstilbudet og å ta initiativet til å utarbeide samarbeidsavtaler, der disse mangler.
2. Samhandlingen støttes av samarbeidsavtaler i tillegg til kunnskap om det samlede hjelpe- og behandlingstilbudet.	3. Det utarbeides samarbeidsavtaler med eksterne fagmiljøer, der dette ikke foreligger fra før 4. Det utarbeides en samlet oversikt / brosjyre for hjelpe- og behandlingstilbudet lokalt og regionalt, for utsatte og utøvere	Informasjonsbrosjyrer og rutiner skal gjøres tilgjengelig både på nett og i papir i hver kommune

Innsatsområde 3: REGISTRERING

- Presise tall på forekomst av vold i nære relasjoner gir retning for kommunenes prioriteringer av tiltak framover.

Delmål	Hva skal gjøres?	Hvordan / ansvar
1. Mest mulig lik registrering av voldssaker i aktuelle tjenester gir god oversikt over omfanget	1. Det innkalles til drøftingsmøte for de tre kommunenes aktuelle tjenester og lensmannskontorene. 2. Samarbeidsforumet gjør seg kjent med flere statistikker og kartlegginger, lokalt og nasjonalt, som for eksempel:	Det interkommunale samarbeidsforumet organiserer og kaller inn til møter ang. registrering av omfang, og følger opp jevnlig.
2. Registreringen danner grunnlag for å se utvikling eller endring, og fører til prioritering av tiltak.	Levekårsundersøkelsen(SSB), folkehelseprofiler, konfliktrådets statistikk o.a., i tillegg til de lokale registreringene.	

5.3. Tiltakstrappa

Ut fra planens ambisjon om å ta hensyn til tilgjengelige menneskelige og økonomiske ressurser i kommunene, og å ha en gjennomførbar progresjon, foreslås det å

innføre tiltakene trinnvis. Hvis en kommune ønsker, og har ressurser til å jobbe med alle tiltakene samtidig, blir dette avtalt og iverksatt i samarbeid med den lokale koordinatoren.

Trinn 1: KUNNSKAP

Informasjon, synliggjøring og kunnskap; basis-opplæring for ansatte i kommunene og frivillige / andre organisasjoner

Trinn 2: HANDLING

a) Utvikle konkrete rutiner for å oppdage, reagere og handle, som skriftliggjøres og iverksettes i alle samarbeidende tjenester.

Trinn 3: REGISTRERING

Utvikle gode registreringsverktøy og mest mulig lik registreringspraksis i kommunenes tjenester og ved lensmannskontorene.

” Å bli spurt og få lov til å fortelle

6. Vedlegg

6.1 Straffeloven

Straffelovens § 219

Vold i nære relasjoner omfatter handlinger som innebærer ulike former for trusler, tvang, psykisk og fysisk vold, begrensning av bevegelsesfriheten, eller andre former for krenkelser av en nærstående person. Handlingene straffes primært etter straffelovens § 219, men rammes ellers av øvrige straffebud i straffeloven som bl.a. legemskrenkelser eller seksualforbrytelser (bl.a. straffelovens §§ 228-231 og § 192).

Sentralt i forholdet til straffelovens § 219 er bl.a. behovet for å belegge med straff de psykiske følgene av vold utført i nære relasjoner, utover de rent fysiske. Bestemmelsen tar primært sikte på å fange opp mishandling som strekker seg over tid og som danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et regime preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold. Også grove enkelthendelser dekkes av bestemmelsen.

Barn har et selvstendig vern også når en av dets nærmeste blir mishandlet. Straffeloven § 219 verner barn som har vært vitne til psykisk og fysisk mishandling av ens nærstående. Et barn vil således kunne ha et selvstendig krav på oppreisning etter skadeerstatningsloven, dersom

voldsutøver blir dømt for å ha latt et barn være vitne til mishandling overfor barnets nærstående.

Strafferammen for bestemmelsens første ledd er fengsel i 4 år. Dersom mishandlingen anses grov, er strafferammen fengsel i 6 år.

6.2 Henvisninger og kilder

Melding til Stortinget nr. 15. (Meld. St. nr. 15)
*Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner
Det handler om å leve*
<http://www.regjeringen.no/pages/38254171/PDFS/STM201220130015000DDDPDFS.pdf>

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2012
<http://www.regjeringen.no/pages/36717130/HandlingsplanJDweb.pdf>

Veileder for kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner
<http://www.nkvts.no/sites/komplan/Sider/default.aspx>

Et liv uten vold. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014 - 2017
http://www.regjeringen.no/pages/38428833/Hplan-2014-2017_Et-liv-uten-vold.pdf

Om tvangsekteskap og æresrelatert vold
v/ Terje Bjøranger
www.tvangsekteskap.net

Taushetsplikt, opplysningsrett
og opplysningsplikt. Regelkunnskap og praksis
<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2013/Taushetsplikt-opplysningsrett-og-opplysningsplikt>

Barndommen kommer ikke i reprise.
Strategi for å bekjempe vold og seksuelle
overgrep mot barn og ungdom (2014 – 2017)
http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Brosjyrer_BUA/barndommen_kommer_ikke_i_reprise.pdf

Norsk krisesenterforbund
www.norskkrisesenterforbund.no
Veileder: Våge å se, våge å spørre, tørre å handle
<http://www.norskkrisesenterforbund.no/materiell/veileder-hjelp-ved-vold-i-naere-relasjoner>

Samarbeid mellom myndigheter og frivillige
organisasjoner i arbeidet mot vold i nære relasjoner
http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/aktuelt/nyheter/2014/Samarbeid-mellom-myndigheter-og-frivillige-organisasjoner-i-arbeidet-mot-vold-i-naere-relasjoner.html?regj_oss=1&tid=760061

«Du ser det ikke før du tror det, tidlig innsats
rettet mot barn i alderen 0–6 år, »
*Rapport fra nasjonal konferanse om vold
og seksuelle overgrep mot barn.*
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet,
Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og
beredskapsdepartementet og
Kunnskapsdepartementet.
http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Rapporter/2013/du_ser_det_ikke.pdf

6.3 Statistikk, omfang og rapporter

«En uke med vold»; øyeblikksstudier;
<http://www.nkvts.no/biblioteket/Sider/En-uke-med-vold-2012.aspx>

Rapporten:

<http://www.regjeringen.no/upload/JD/Ingressbilder/Rapporter/voldmalingen2012.pdf>

NKVTSs rapport «Vold og voldtekt i Norge»
En nasjonal forekomststudie av vold
i et livsløpsperspektiv
http://www.regjeringen.no/pages/38635924/NKVTS_vold-voldtekt-2014.pdf

6.4 Kontaktinformasjon til hjelp, råd og veiledning og undervisning, eksterne aktører

Konsultasjonsteam

– barn utsatt for vold, seksuelle overgrep

Dette er et tverrfaglig og tverretattlig konsultasjonsteam som er åpent for alle henvendelser når det gjelder saker med problematikk innen vold og seksuelle overgrep. Møter avholdes ca. en mandag i måneden.

” Se om barna
jobber dårligere
i skolesammenheng

Konsultasjonsteamet er sammensatt av:

- Barnelege, ansatt ved NKVTS
- Klinisk Sosionom, ansatt ved BUP Lillestrøm
- Barnevernspedagog, ansatt som Seniorrådgiver Fagteam Lillestrøm
- Klinisk Sosionom, familieterapeut, ansatt som Seniorrådgiver Fagteam Lillestrøm
- Representant fra Romerike Politikammer

Kontakttelefon: 46 61 61 98

Sted: Fagteam Lillestrøm, Torvet 6, 4. etasje, Lillestrøm

Vern for eldre, Nasjonal kontakttelefon: 800 30 196

Nasjonal kontakttelefon betjenes av fagpersoner med lang erfaring. Vi har tid til å lytte og gir støtte, råd og veiledning. Du kan være anonym. Hjelpeapparatet kan også henvende seg.

ATV – Alternativ til vold

www.atv-stiftelsen.no

Behandlingstilbud rettet mot utøvere av vold i nære relasjoner. Du kan ta direkte kontakt, eller kontakte noen i hjelpeapparatet, som kontakter ATV.

Besøksadresse: Torvet 6, 2000 Lillestrøm

Tlf.: 40 00 16 64

Familievernkontoret Nedre Romerike

Vi gir tilbud om terapi og rådgiving til barn, familier og par som sliter med relasjonelle vansker. Vi tilbyr også obligatorisk mekling etter ekteskapsloven og barneloven. Tilbudet er gratis og det trenges ingen henvisning. Familien tar selv direkte kontakt med kontoret ved ønske om et tilbud.

Kontakt oss på telefon 46 61 68 30

Vi holder til på Lillestrøm torg, Torvet 6, inngang B, 3. etasje. Postadresse: Torvet 6, 2000 Lillestrøm

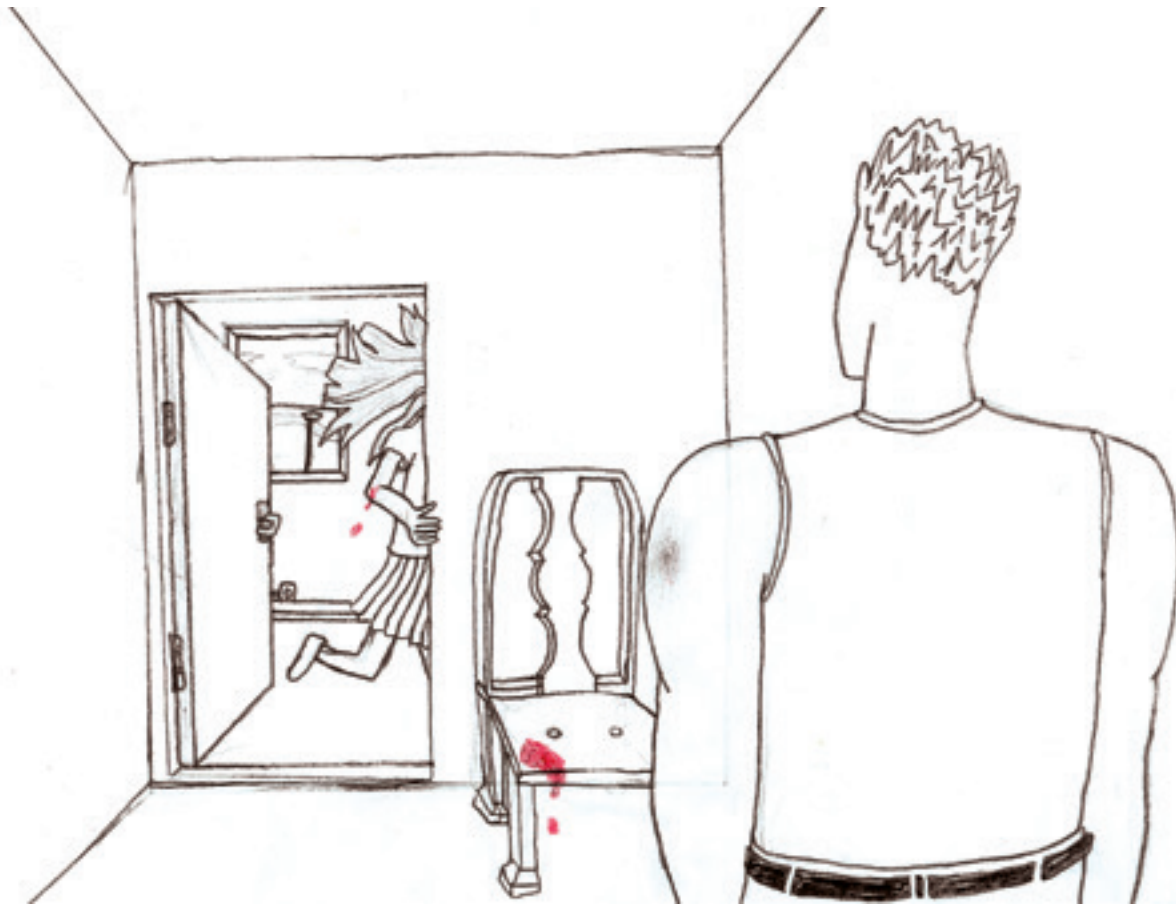
Romerike krisesenter

www.romerike-krisesenter.no / Telefon 63 81 41 78

Krisesenteret er et sted hvor du kan henvende deg dersom du er utsatt for vold eller kjenner noen som er det. Vi kan gi deg råd og veiledning. Det er åpent hele døgnet, og de som tar kontakt med oss er sikret anonymitet.

Barnevernvakten Romerike

Interkommunal barnevernvakt for Nittedal, Rælingen, Fet, Sørums, Gjerdrum, Lørenskog, Aurskog-Høland, Ullensaker, Nes, Nannestad, Eidsvoll, Hurdal og Skedsmo kommune. Telefon 64 84 25 75 - 64 84 20 00

SO-team, Romerike politidistrikt

(SO; seksuelle overgrep) Romerike politidistrikt har sentralisert etterforskningen av alle saker som omhandler *vold og seksuelt misbruk av barn/unge* som var under 18 år på tidspunktet for overgrepet. Er organisert i Taktisk avsnitt i Etterforskningsseksjonen i Felles Kriminalenhet. Teamet har tilhold i politihuset i Lillestrøm. *Kontakt ditt lokale lensmannskontor.*

Barn og unges psykiske helsevern (BUP) Nedre Romerike
BUP Nedre Romerike foretar undersøkelse, gir råd og behandlingstilbud til barn/ungdom (0 til og med 17 år) med psykiske vansker og til deres familier. Spesialutdannet helsepersonell vil vurdere og utrede hva de psykiske vanskene kan dreie seg om og gi et egnet behandlingstilbud til barn/ungdom og familier. Behandlingsopplegget vil ofte innebære samarbeid med kommunale instanser som for eksempel skole, helsestasjon og/eller andre.

Kontaktinfo: <http://www.ahus.no/omoss/avdelinger/barn-og-unges-psykiske-helsevern-bup-nedre-romerike/Sider/enhet.aspx> / Kontakttelefon 63 89 40 40

Oslo kommune, Overgrepsmottak ved Oslo legevakt

Kommunene på Romerike har samarbeidsavtale om drift av overgrepsmottak med Oslo kommune. Avtalen innebærer at bestillerkommunen kan tilby sine

innbyggere å ha Legevakten, Oslo kommune, som primærkontakt for helsehjelp etter seksuelle overgrep. Både direkte henvendelse, og via helsetjenesten eller lensmannskontoret i kommunen.

RVTS – Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS Øst)

Vi skal bidra til å øke kompetansen i hjelpeapparatet og kommunene om vold og overgrep gjennom undervisning og veiledning. Besøk oss på nettsiden www.rvts.no for mer informasjon.

NKVTS – Norsk Kunnskapscenter om Vold og Traumatisk Stress

<http://www.nkvts.no>

NKVTS er heleid av Universitetet i Oslo. NKVTS består av tidligere Psykososialt senter for flyktninger, Kompetansesenter for voldsofferarbeid, Nasjonalt ressurscenter for seksuelt misbrukte barn og deler av Kontoret for katastrofepsykiatri.

Formålet med senteret er å utvikle, vedlikeholde og spre kompetanse og kunnskap som kan bidra til å redusere helsemessige og sosiale konsekvenser av vold og traumatisk stress, og å forebygge vold og traumatisk stress

6.5 Kontaktinformasjon lokalt i kommunene

Sørum lensmannskontor: Tlf.: 63 82 51 00
Aurskog-Høland lensmannskontor: Tlf.: 63 85 41 10
Fet og Rælingen lensmannskontor: Tlf.: 63 88 87 60

Barneverntjenestene i kommunenes åpningstider:

Aurskog – Høland: 63 85 25 00
Sørum: 63 86 90 00
Fet: 63 88 61 00

6.6 Annen kontaktinformasjon

www.jegvilvite.no – e-læringsverktøy om vold og overgrep, primært for barn, men voksne kan også lære mer om hvordan snakke med barn om vold og overgrep.

Redd barna

<http://www.reddbarna.no/nyheter/vennligst-forstyr-ingen-kan-redde-barn-alene>

DIXI ressurscenter mot voldtekt

www.dixi.no / Tlf.: 22 44 40 50

Senter mot incest

<http://www.sentermotincest.no> / Tlf.: 23 31 46 50

Reform, ressurscenter for menn

<http://reform.no> / Tlf.: 22 34 09 50

Juridisk rådgivning for kvinner

www.jurk.no / Tlf.: 22 84 29 50

Kors på halsen

Røde Kors sin kontakttelefon og nettsted. Du som er under 18 år kan snakke om hva som helst – trygt, gratis og anonymt!

<http://www.korspahalsen.no> / Tlf.: 800 33 321

Kirkens SOS

Kirkens SOS tilbyr tid og oppmerksomhet til alle som trenger et medmenneske å snakke med.

<https://www.kirkens-sos.no> / Tlf.: 815 33 300

Barneombudet. Om vold og overgrep; aktuelle spørsmål og svar

<http://barneombudet.no/dine-rettigheter/til-a-ikke-bli-slatt> / Tlf.: 22 99 39 50

Alarmtelefonen for barn og unge

<http://116111.no/> Tlf.: 116 111

Stine Sofies stiftelse

Hver dag arbeider Stine Sofies Stiftelse etter følgende mål: Forebygge vold og overgrep mot barn. Avdekke vold og overgrep mot barn. Ivareta det voldsutsatte barnet og deres pårørende/etterlatte.

<http://stinesofiesstiftelse.no/>

Voksne for barn(vfb)

www.bekymring.no

Bekymringstjenesten i Voksne for Barn er et tilbud til foreldre og andre voksne som har bekymringer eller spørsmål om barn og unge. Tjenesten bemannes av rådgivere med barnefaglig kompetanse og du kan være anonym. Tlf.: 810 03 940

6.7 Noen eksisterende forebyggende program for barn og foreldre i de tre kommunene

COS (Circle of Security) / trygghetssirkelen

Hvis jeg ser barnet mitt er det vanskeligere å slå det/krenke det. Foreldre får hjelp til å forbedre samspillet med egne barn. Teknikkene foreldrene lærer skal gjøre dem mer sensitive for barnas signaler, styrke tilknytningen deres til barna og dermed forebygge utvikling av vansker for barna.

De utrolige årene

<http://dua.uit.no>

Programpakke med åtte programmer som fremmer positivt samspill mellom barn – og mellom barn og voksne. Noen er universalforebyggende, andre er indikert forebyggende, og de resterende tilrettelagt for behandling av atferds- og sosiale vansker hos barn.

ICDP – International Child Development Program

<http://www.icdp.no>

International Child Development Program (ICDP) er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse. ICDP har som sin grunntanke at den beste måten å hjelpe et barn på, er å hjelpe barnets omsorgsperson(er), og at den mest virkningsfulle strategien er å støtte og bevisstgjøre barnets stabile omsorgsnettverk.

PMTO står for Parent Management Training – Oregon

<https://www.pmt.no/tilbud-til-familier/pmt>

Er et lavterskeltilbud til foreldre som har barn med atferdsproblemer. Tilbudet gis til familier med barn i alderen 3 til 12 år, hvor barnet har atferdsproblemer.

Målet med behandlingen er at foreldrene og barnet skal gjenopprette en positiv relasjon. Opposisjonell atferd skal reduseres, og positiv utvikling skal fremmes.

ART; Aggression Replacement Training

Hensikten med treningen er å bedre deltakernes evne til å fungere sosialt og redusere sinne.

VIP, på videregående skole

Psykisk helse-programmene i skolen fungerer som en «døråpner» for de som har det vanskelig, eller kjenner noen som har det vanskelig.

” Informer om hvem du kan kontakte og hvor

Et utvalg forebyggende rutiner og tiltak i de tre kommunene:

- Aurskog-Høland-modellens 3B møter. Barnevernet er aktivt med i samarbeidsmøter, der uro og bekymring for barn i skoler og barnehager drøftes. Mistanke om vold i familien kan drøftes her.
- Fet og Sørums kommuner: Tverrfaglige samarbeidsmøter i alle skoler og barnehager, der all type uro for barnet eller familien kan drøftes. Foreldre medvirker, unntatt når mistanken om vold eller seksuelle overgrep er sterk.
- Fet kommune: Rutinehåndbok, rutiner for drøfting av komplekse saker både i barnehage og skole
- Seniorskontakt, oppsøkende arbeid for hjemmeboende eldre, etter fylte 80 år.
- Lavterskeltilbud. Svangerskapsomsorgen, Helsestasjon 0-5 år, Skolehelsetjenesten, Helsestasjon for ungdom, familiekonsulent, psykolog, hjemmebesøk til førstegangsfødende hvor det snakkes om blant annet alkohol, rus og vold, SMIL-grupper («Styrket mestring i livet»), som er samtalegrupper på helsestasjonen for barn med syke foreldre.
- Dagtilbud for eldre og psykisk syke

” Forelesning om temaet i klassen

6.8 BUKS – Barn og unges kommunestyre

Referansegruppe BUKS; barn og unges kommunestyre i Fet og Sørum har våren 2014 kommet med innspill til hva vi kan gjøre når vi mistenker at vold foregår:

På spørsmålet om hva de voksne kan gjøre for å oppdage vold og hjelpe barn, sa de:

- De voksne må være oppmerksomme på hvordan barna oppfører seg
- De må være oppmerksomme på endring av oppførsel og tegn på fysiske og psykiske problemer
- De voksne må høre på hva barn har å si
- Hvis en person virker trist, fjern usikker eller tilbaketrukket, kan dette være tegn på at noe foregår.
- De voksne må følge med på ansiktsuttrykk og merker på kroppen, for eksempel blåmerker
- Se om barna jobber dårligere i skolesammenheng
- Snakke med dem, spørre konkret
- Forelesning om temaet i klassen
- Informere om hvem du kan kontakte og hvor
- Innkalle alle, en og en, til helsesøster
- Lærere må melde fra

På spørsmålet om hva barn kan gjøre hvis de selv er utsatt for vold eller kjenner en de er bekymret for, svarte de:

- Si ifra, til en voksen eller venner
- Snakke med hverandre
- Hvis du mistenker at en venn eller nær familie blir utsatt for vold, kan du prøve å styre samtalen inn på dette temaet. Du kan spørre om de kjenner noen som er utsatt for vold, og se hvordan de reagerer.
- Barn trenger noen å snakke med, enten en de har et forhold til, eller ringe en hjelpetelefon
- Følge med på venner og andre barn om de gjemmer seg bort eller trekker seg tilbake
- Si hemmeligheten til noen du stoler på
- Å bli spurt og få lov til å fortelle.
- Være en god venn
- Vet du om at noen har det vondt, snakk med foreldrene dine om hvordan man skal gå videre med saken

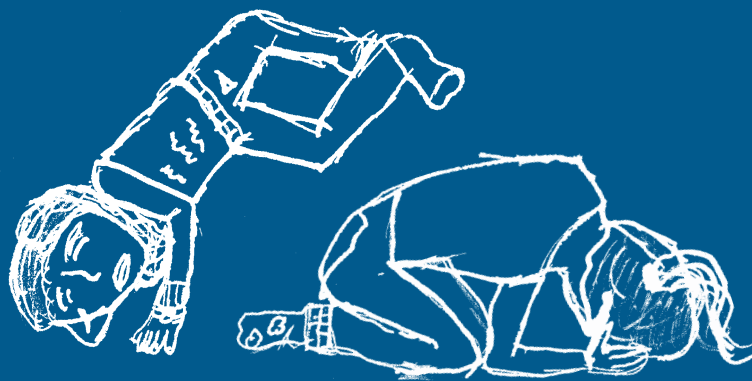
” Lærere må melde fra

” Snakk med barna, spør konkret

Sørum lensmannskontor: Tlf: 63 82 51 00
Aurskog-Høland lensmannskontor: Tlf: 63 85 41 10
Fet og Rælingen lensmannskontor: Tlf: 63 88 87 60

Barneverntjenestene i kommunenes åpningstider:
Aurskog – Høland: 63 85 25 00
Sørum: 63 86 90 00
Fet: 63 88 61 00